

Двадцять років тому, 5-го березня 1950 р., в Білогорщі, біля Львова, в бою з військами МВД загинув на полі слави генерал Роман Шухевич – Головний командир Української Повстанської Армії (Тарас Чупринка), Голова Проводу ОУН на Українських Землях (Тур), Голова Генерального Секретаріату Української Головної Визвольної Ради (Лозовський).

Із смертю ген. Т. Чупринки-Шухевича тимчасово закінчився героїчний період визвольної боротьби УПА як один з етапів всенародного повстання. Проте революційно-визвольна боротьба ОУН-УПА не припинилася, а тільки змінилися її форми й методи. Цю боротьбу поглиблено з проекцією на довшу мету, щоб підготувати національно-визвольне повстання в цілій Україні та довести до координації революційно-визвольної боротьби всіх народів, поневолених у московсько-большевицькій імперії і в її сателітних країнах.

Другий етап національно-визвольної боротьби поневолених Москвою народів, особливо українського, після 1950 року, характеристичний масовими страйками і повстанням політв'язнів, головно українських, у московських концтаборах, що відгомонам відбилися не тільки в Україні, а й в цілій московсько-большевицькій імперії. Той етап тривав до 1959 року, а після нього прийшов третій етап – посилений революційно-визвольний процес в Україні, позначений демонстраціями та зударями робітників з московськими окупаційними військами (Новочеркаськ, Донбас), інтенсивним ідейно-політичним і культурним спротивом молодого українського інтелігенції русифікації та гострими виступами проти московського імперіялізму і комуністичного світу ідей. У цьому етапі, як два антиподичні бігуни, стали один проти одного два протиставні світи: Київ проти Москви! Це явище бачимо в цілій соборній Україні. Ідейно-політичну плятформу для сучасного етапу визвольної боротьби українського народу дала героїчна епопея революційно-визвольної боротьби ОУН-УПА, керівником якої від 1943-го до 1950-го року був саме ген. Роман Шухевич-Чупринка.

Визвольна боротьба ОУН-УПА базується на традиціях наших Визвольних змагань із 1918-1920 років та на цілій героїчній історії української нації, отже – є продовженням боротьби за самостійність української нації, за державну незалежність і суверенність та вільний розвиток усіх її творчих сил.

В чому ж була сила головнокомандувача УПА ген. Романа Шухевича-Чупринки? Як знаємо, він особливу увагу звертав на розбудову збройних сил українського народу, себто – його армії. З того погляду постать ген. Р. Шухевича-Чупринки зокрема виділяється у нашій історії минулих десятиліть. Але одночасно він був і особливої якості політиком-революціонером, державним мужем, стратегом національно-визвольної всебічної політичної революції, геніяльним полководцем і творцем модерної війни – повстансько-партизанської.

Модерна доба – одночасно ідеологічна і термоядерна. Здавалося б, що це дві суперечні тенденції розвитку світу. Насправді в боротьбі, що відбувається в цілому світі за перемогу таких чи інших ідей, добрих чи злих, не можливо застосовувати термоядерної зброї, яка загрожує тотальним знищенням людського життя на землі. Тому єдиною розв'язкою національних і міжнародних проблем стала повстансько-партизанська стратегія із її головною ідейно-політичною суттю. Своїми ідеями вона охоплює широкі народні маси та цілі народи, що стають для неї головною базою.

Власне ген. Роман Шухевич-Чупринка своєю геніяльною інтуїцією воєнного стратега-політика і державного мужа-революціонера збагнув змісл сучасної доби і розгорнув всенародне повстання до небувалих розмірів. Разом із тим він поєднав національну ідею із соціальною в одну цілість. Як знаємо, під його керівництвом ОУН, ініціатор організації УПА, особливо поставила наголос на соціальний аспект революції. Тому УПА стала на захист всебічних інтересів як нації, так і одиниці. Захищала український народ від насильницького вивозу німцями і москалями на каторжні роботи, відбирала від окупантів контингенти, що їх вони терором забрали, головню в українських селян, виступала проти плянів гітлерівських і московських наїзників використовувати український народ у війні як “гарматне м’ясо”, словом – повністю захищала і його соціально-економічні інтереси.

Наголошуючи соціально-політичний аспект, ген. Роман Шухевич-Чупринка в основу революційної боротьби поклав національне визволення, бо знав, що тільки тоді, коли український народ здобуде на своїй землі незалежну Українську державу із власною суверенною владою – повністю здійсниться і його соціальне визволення та запанує соціальна справедливість. Тому на територіях, опанованих силою українською зброї, себто очищених від гітлерівських чи московських окупантів, ОУН і УПА відразу розбудовували всі ділянки державно-адміністраційного і соціально-культурного життя; таким чином це була немов тяглість відновленої актом 30 червня 1941 року Української держави, яку зліквідували гітлерівські окупанти.

З історичного погляду можна говорити про дві, незвичайно тотожні, українські національні революції: Хмельниччину і передвісника нової Хмельниччини – революцію ОУН-УПА, особливо в час всенародного повстання, на чолі якого був ген. Роман Шухевич-Чупринка. Отже, маємо дві великі епохи, дві революції, з тим, що друга революція розгорталася і прямувала до свого завершення. Ідеї великого державника Мазепи і соціального реформатора Палія здійснював одночасно новий провідник української національної і соціальної революції нашого часу – ген. Р. Шухевич-Чупринка.

Із зовнішньополітичного погляду бачимо двофронтову національно-визвольну війну – проти німецьких гітлерівців, що зліквідували Українську державу, відновлену актом 30 червня 1941 року, і проти московських большевиків, передвоєнних і післявоєнних окупантів-загарбників. Ця двофронтова війна ОУН-УПА стала дороговказом і для інших поневолених націй і дала початок практичній організації їх спільного фронту проти обидвох загарбників: гітлерівської Німеччини і червоної Московщини.

В 1941 році Роман Шухевич, коли відновлено Українську державу, був членом Державного управління – заступником міністра оборони ген. Всеволода Петрова, славного полководця з наших Визвольних змагань у 1918-1920 роках. Отже був він і співтворцем історичного чину – акту 30 червня, повністю свідомий, що без власної збройної сили Українська держава не може існувати. І він заздалегідь творив і розбудовував українські збройні сили, ставши організатором Дружин Українських Націоналістів (ДУН), що тимчасово були в рамках німецької армії, щоб вишколити необхідні старшинські й підстаршинські кадри для майбутньої самостійної української армії. Так і сталося! Коли німці не дотримали політичних передумов створення українських військових частин у рамках їхньої армії, що склали присягу не на вірність Німеччині чи її фюрерові, а на вірність Українській державі, Роман Шухевич з успіхом довів вишколені кадри ДУН-у в підпілля, які доповнили стрижень українських революційно-збройних сил, зформованих в УПА.

Роман Шухевич, як член Проводу революційної ОУН, був фанатиком української збройної сили, невтомним її організатором разом із Дмитром Грицаєм, майбутнім шефом Головного штабу УПА. Апотеоза збройної сили – це головні характеристичні риси Романа Шухевича, генерала-вождя Української Повстанської Армії. Як бачимо з його життєпису, він із самого початку, будучи провідним членом УВО, постійно наголошував значення збройної боротьби. Брав найактивнішу участь у героїчних бойових чинах УВО проти представників окупантів України, вирізняючись продуманим ризиком, небуденною відвагою і суворою конспірацією, завдяки чому його бойові акції завжди були успішні.

Як бойовий референт Крайової езекутиви ОУН на західноукраїнських землях, він планував, організовував і успішно проводив бойові акції проти окупантів, тому можна безсумнівно сказати, що був одним із найвидатніших бойовиків УВО-ОУН, якого не могли розкрити окупанти, хоч бойові чини відбивалися відгомонам у цілому світі. Він мовчав, як великий анонім-бойвик!

Таким же великим недосяжним анонімом був ген. Роман Шухевич-Чупринка і як провідник української революції, себто – Голова Проводу ОУН на українських землях. Головний командир УПА і Голова Генерального Секретаріату УГВР, а також – як організатор, разом із сл. п. Ростиславом Волошином, 1-ої конференції поневолених народів у листопаді 1943 року, яка стала основою Антибольшевицького Бльоку Народів (АБН). Щойно після геройської смерті ген. Т. Чупринки (Тура, Лозовського) у березні 1950 року його правдиве прізвище стало відоме цілому світові.

Скромність ген. Т. Чупринки-Шухевича – безприкладна. Він – Головний командир найбільшої повстанської армії під час і після Другої світової війни – не дбав навіть про свою військову рангу. Щойно на пропозицію сл. п. Провідника Степана Бандери УГВР своєю постановою підвищила ранги Т. Чупринки і Д. Перебийноса (шефа Головного штабу УПА) до генеральських.

Роман Шухевич як Крайовий провідник на українських землях у т. зв. Генерал-губернаторстві був одночасно військовим референтом Проводу ОУН, отже і душею в організуванні й підготовці Похідних груп – цієї політичної армії хоробрих, яка разом із кадрами ОУН на широких просторах України опанувала своїми ідеями українські народні маси і включила їх до активної протиокупантської боротьби. Як практичний принциповий націоналіст-революціонер належав до тих, що підготували великий стратегічний план, зокрема військово-повстанський, на випадок різних ситуацій на українських землях під час Другої світової війни.

Разом із глибоким знанням військової справи Роман Шухевич відзначався і великим хистом політика державного масштабу. Був повним соборником чину й ідеї. В 1938 році, напровесні відродження Карпатської України, він нелегально перейшов кордон і почав розбудову карпатсько-української Січі разом із полк. Колодзінським-Гузарем, що був шефом Головного штабу Січовиків. Разом із ними захищав оголошену державну незалежність Карпатської України від угорських напасників. Він належав до лицарів типу Зенона Коссака, який, на вимогу німецького консула в Хусті, щоб українські січовики в Карпатській Україні капітулювали, відповів стилем римського Катона: "В українському словнику такого слова (капітуляція) нема!"

Роман Шухевич кілька разів попадав до польської тюрми, був в'язнем Берези Картузької, а під час судової розправи над членами КЕ ОУН (процес С. Бандери і товаришів) був засуджений на чотири роки тюрми, все ж ворогові не вдалося розкрити його бойових акцій, за що йому грозила смертна кара. У тюрмі для спів'язнів він був

другом-побратимом, завжди підтримував духово кожного своєю веселою вдачею, дотепністю і відвагою супроти в'язничної сторожі.

Як знаємо, рідко трапляється, що генерали й полководці є одночасно блискучими політиками і державними мужами. А Роман Шухевич власне належав до тих виїмкових постатей не тільки нашої, а і взагалі світової історії. В ньому зосереджувались всі прикмети воєного стратега, політика, державного мужа і полководця. З-поміж усіх провідних людей нашої революції того часу, він – бойовик із крові й кости, безкомпромісовий революціонер – був найбільш толерантний у відношенні до українських партійно-політичних угруповань, хоч ніколи не переступав межі революційно-політичної принциповості. Суворий і вимогливий до себе самого, рішучий і енергійний, особливо справедливий, словом – був таким, яким мусить бути провідник і полководець революції.

Як практичний політик, Роман Шухевич розбудував основи революційно-визвольної концепції АБН, вважаючи спільний фронт поневолених народів за єдино-реальний шлях визволення, відкинувши будь-яку орієнтацію на чужу інтервенцію чи на чужі збройні сили. Рейди відділів УПА по сусідніх країнах, включно з Кавказом, – це наочний доказ, що ген. Роман Шухевич-Чупринка практично розбудовував концепцію АБН, розраховуючи на спільний фронт поневолених народів, себто на одночасні національно-визвольні революції і повстання.

Широка політична акція серед бійців советської та сателітних армій, власна радіовисильня в Карпатах, переговори чи домовлення з підпільними національними арміями інших народів, напр., Польщі чи з генеральним штабом угорської армії, а також із румунським урядом, який хотів, з допомогою УПА, рятувати себе від московської навали, – це історичні факти, які говорять про стратегічно-політичну далекозорість ген. Р. Шухевича-Чупринки та розбудовану ним величезну революційну силу українського народу.

Як державний муж, він розумів і особливе значення революційно-політичного проводу нації у її визвольній боротьбі. Коли німецькі окупанти зліквідували Українську державу, відновлену актом 30 червня 1941 року, і заарештували голову та членів Державного правління, з ініціативи ген. Р. Шухевича-Чупринки в червні 1944 року постала Українська Головна Визвольна Рада, яка в той час виконувала функцію зліквідованого німцями Державного правління і вела переговори між Україною і її сусідами на базі суверенних міждержавних взаємин. Таким чином українська державність продовжувалася підпільно як реальний факт. Україна стала фактором революційної сили, а світ, як знаємо, рахується тільки з реальною силою.

Потужність революційно-збройної сили українського народу, виявом якої була УПА, унаочнена багатьма фактами. Наприклад, смерть у боях з УПА шефа штабу гітлерівських спецвідділів СА Віктора Люце, московського генерала Ватутіна, віцеміністра військових справ "людової" Польщі ген. В. Сверчевського та багатьох інших.

В боротьбі з УПА велику послугу зробили німецьким нацистам московсько-большевицькі партизани, що нападали на українське населення у запіллі німецьких окупантів, грабували його й вбивали українських патріотів. І УПА, одночасно з боротьбою проти німецьких окупантів, захищала українське населення від банд московсько-большевицьких партизанів. Так було і з бандами большевицько-московського ватажка Ковпака, проти яких виступила УПА і розгромила їх дощенту. Банди Ковпака прокрадались українськими землями у Карпати особливо вночі, як злодії-розбишаки, що вдерлись до чужої хати. Так зв. "рейди" по Україні червоних московських

розбійників-партизанів під час німецької окупації насправді були нападами, тут то там, на хоробре українське населення, що підтримало ОУН-УПА.

Тепер московські ватажки чваняться своїми партизанами-гангстерами, прославляють їх “відвагу” і “героїчні чини”, що в дійсності були злочинсько-гангстерськими. Проте навіть співпраця гітлерівських окупантів із московськими партизанами-гангстерами у поборюванні ОУН і УПА не могла придушити революційної боротьби українського народу. Щойно після капітуляції гітлерівської Німеччини, завдяки братанню альянтів з московськими тиранами-імперіялістами, Москві вдалося сконцентрувати свої сили на поборюванні українського революційно-визвольного руху, себто ОУН і УПА. Але дії ОУН і УПА розгортались далі з такою силою, що Москва була примушена скласти договір трьох комуністичних держав проти Воюючої України.

В травні 1947 року ССРСР, ЧССР і “людова” Польща підписали військовий договір, щоб спільними силами поборювати Українську Повстанську Армію. Хоч як дивно, але між тими протиукраїнськими союзниками був і ССРСР – переможець над гітлерівською Німеччиною. З цього бачимо, якою грізною революційною силою була Воююча Україна, що одночасно організувала спільний фронт поневолених Москвою націй. Рейди УПА на територіях Литви, Білорусії, Польщі, Словаччини, Східньої Пруссії та інших країн зміцнювали революційні сили поневолених народів, які могли розвалити московсько-большевицьку імперію і знищити комуністичний режим та його систему. Московсько-большевицька імперія, що мала за собою могутню збройну силу союзників, а перед собою нацистську Німеччину з божевільною політикою її фюрера, була певніша за свою перемогу під час Другої світової війни, ніж після її закінчення, коли проти неї виступили революційні сили України із своєю визвольною концепцією поневолених народів.

Двофронтна війна ОУН-УПА проти гітлерівських і московських окупантів, спільний фронт поневолених народів проти обидвох тиранів, засуджування спільного фронту західних держав із московськими тиранами проти гітлерівських тиранів, заклики до поневолених і вільних народів вести боротьбу проти всіх тиранів, – стали також історичним дороговказом для союзників, які політичне й ідейно програли Другу світову війну, бо були союзниками московсько-большевицьких тиранів, таких самих, як гітлерівські.

Боротьба трьох згаданих союзників, на чолі з Москвою, проти ОУН і УПА належить до найбільш варварських воєн в історії людства – війна бактеріологічна й хемічна, що переступила межі конвенційних воєн і була спрямована на знищення українського народу, що жертвовно підтримував ОУН-УПА. Депортації, облави, тюрми, концтабори, розстріли, терор, шантаж, включно з провокаціями – всі найбрутальніші методи застосувала Москва проти Воюючої України. Це був героїчний змаг українського народу з московськими імперіялістами-загарбниками, переможцями, завдяки союзникам, у Другій світовій війні над величезною військовою потугою нацистської Німеччини.

В Україні кров лилася ріками, але український народ далі був непереможний. Цією армією героїв, як про неї висловився у своєму наказі сам Головний командир УПА, керував неперевершений стратег повстанської війни у термоядерній добі – ген. Р. Шухевич-Чупринка, що – як соборник ідеї і чину – узяв собі навіть прізвище Чупринки (Грицька), що був головою Повстанського центру українських центральних земель.

Сталін був змушений припинити загальну криваву розправу з усім українським народом, бо боявся, що революційне полум'я може охопити не тільки Україну, а й цілу

московську імперію. Як бачимо, не німецькі бомбардувальники й танки, а українські визвольні ідеї стали смертельною загрозою для московсько-большевицької імперії. І ген. Р. Шухевич-Чупринка, що виступив із своїми лицарями-героями проти орд Сталіна, персоніфікував у всебічному бою на рідних землях цю гігантську боротьбу української нації проти московської. Тут виразно бачимо антиподичність двох світів: Чупринка проти Сталіна, Київ проти Москви, Свята Софія проти Кремля, Україна проти Московщини.

Ген. Р. Шухевич-Чупринка висунув проєкцію побудови нового світу на руїнах московської імперії, поклав основи під Антибольшевицький Блок Народів, визнав право кожного народу на його самостійне державне життя в етнографічних кордонах.

Тому не випадково висуваємо сьогодні гасло: Рік Чупринки проти року злочинця Леніна! Це якраз двадцятиріччя із дня смерті великого нашого Вождя-Полководця, захисника найблагородніших ідей нації, народів і людини, як протилежність до сторіччя з дня народження Леніна – найбільшого злочинця і творця найганебнішої варварської тюрми народів.

Чупринка проти Леніна в історично-ідейному розрізі нашої епохи – це два символи, представники двох систем життя: світу правди і волі та світу рабства і злочинів. В ген. Шухевичу-Чупринці бачимо уособлення правдивої людини як Богоподібної істоти, як символа справедливості, з якої випливають права людини і нації, що є фундаментом побудови нового світу – вільних суверенних держав, у яких буде пошанована свобода, а джерелом моралі стануть Божі заповіді. Ленін – символ світу брехні, терору, насильства, варварства, народовбивства, безбожництва, експлуатації нації і людини, топтання їх гідності і прав, символ воюючого безбожництва і філософічного матеріалізму, який не визнає вічності людської душі.

Коли збаламучені Москвою і просякнені злочинним комунізмом деякі кола навіть у вільному світі роблять заходи відзначити сторіччя з дня народження злочинця Леніна, то хай у цьому році постать і ідеї Чупринки-Шухевича стануть протиставленням злочинному ленінізмові-комунізмові.

На наших масових демонстраціях з різних нагод проти злочинів московських окупантів в Україні – висуваймо ідеї Чупринки, що є ідеями Воюючої України. Хай зударяться наші національно-визвольні ідеї, ідеї Шевченка, Петлюри, Коновальця, Бандери, Шухевича – із злочинними ідеями Маркса, Енгельса, Леніна, Сталіна і їх послідовників.

Як колись Запорізька Січ, так і УПА під проводом ген. Р. Шухевича-Чупринки віддала себе під опіку Божої Матері. Рано і ввечері воїни УПА зверталися до Бога з гарячою молитвою, просили в Нього дати їм силу і витривалість перемогти найбільших у світі варварів-безбожників. Такими були воїни ген. Шухевича-Чупринки та джерело їх моральної сили вести боротьбу за волю нації і людини, щоб здобути перемогу або по-геройськи загинути.

Ідеї ген. Р. Шухевича-Чупринки вийнято гуманні й справедливі. Вони забезпечують усім громадянам відновленої Української держави рівні права, не зважаючи на їх віровизнання, національність, расу і політичні переконання, безсумнівно, за виїмком злочинного комунізму. УПА ставала на захист і жидів, яких винищували нацисти, тому в її рядах були і жиди, наприклад, лікарі й санітари, та інші національності, що добровільно боролися за Українську державу проти нацистських чи московсько-большевицьких варварів. А скільки українців, навіть цілих родин, розстріляли німці тільки за те, що вони давали захист жидам, керуючись українською гуманністю.

Національні відділи поневолених народів, що творились у рамках УПА, згідно з планом

ген. Р. Шухевича-Чупринки, мали стати зав'язком збройних сил інших поневолених народів як мобілізуючі осередки до спільної, координованої боротьби проти обидвох окупантів – гітлерівського і московсько-большевицького. Отже, це була глибоко розплянована революційна стратегія визвольної боротьби поневолених народів, проекція якої залишилася актуальною до сьогодні. Бо тільки збройна боротьба вирішить долю поневолених в ССРСР націй. Такий незмінний дороговказ залишив нам Головний командир збройних революційно-визвольних сил України – генерал Роман Шухевич-Чупринка.

Безсмертний вождь-полководець українських революційних сил, волів упасти на полі, ніж залишити українські землі на поталу окупантам чи підкоритися їм. Ця настанова і рішучість ген. Р. Шухевича-Чупринки особливо віддзеркалені в Деклярації Проводу ОУН на рідних землях після закінчення Другої світової війни в Європі.

“Ми свідомі того, – читаємо в Деклярації, – що наша визвольна боротьба входить у найважчий період. На великому священному шляху визвольної боротьби поневоленого народу бувають дні тріумфу і занепаду, і не нам узалежнювати наші дії від майбутньої розв'язки. Ми, як діюче народне підпілля, сповняємо свій почесний обов'язок, незалежно від того, чи нам дадуть за це терновий чи лавровий вінок. Ми віримо в силу і воскресіння України і знаємо, що своїми діями наближаємо день національного визволення...”

Ми, Провід Організації Українських Націоналістів, далі залишаємося з народом на полі бою нашої визвольної війни, на наших окупованих землях. Рам'я-в-рам'я з революціонерами й повстанцями, підемо в першій лінії до дальшої боротьби за волю. Знаємо і віримо, що недалекий уже час остаточного визволення українського народу і створення його самостійної держави, і цю віру передаємо народові...”

Ген. Роман Шухевич-Чупринка ішов тим, добровільно обраним, тернистим шляхом аж до останніх хвилин свого життя. Як голова підпільного революційного уряду України (УГВР), що був протиставленням до агентурного т. зв. уряду УССР, він загинув на рідній землі в боротьбі з московсько-большевицькими варварами.

Не знаємо, де тлінні останки великого Командира-Вождя, Провідника революційних сил України і Голови її революційного підпільного уряду, але знаємо, що й тепер московські варвари бояться не тільки його великих ідей, а навіть і згадки про нього. Бояться, щоб його могила не стала Національним Пантеоном, до якого ітимуть, як на прощу, мільйони українського народу. Але прийде час, коли український нарід віднайде тлінні останки свого Великого Сина і перенесе їх до нашого святого й вічного міста Києва! А покищо перед українським народом, також і перед цілою українською патріотичною еміграцією, ще неминуща визвольна боротьба з московсько-большевицькими окупантами України, а завершення її – здобуття Української Самостійної Соборної Держави буде одночасно сповненням тих великих ідеалів, для яких жив, боровся і життя своє віддав Безсмертний ген. Роман Шухевич-Чупринка та інші наші національні Герої й Провідники.

Визвольний Шлях. – 1970. – Кн. 4 (265). – С. 396-408.